

Bezpečnostní upozornění

Nebezpečí exploze uhlovodíků zahuštěných ve slepých větvích u zásobníků na kapalný kyslík

Popis události

Zásobník ZT 10 vyrobený v r. 1978 ve Feroxu a.s. a patřící MG Odra Gas byl používán pro skladování kapalného kyslíku. Spotřeba kapaliny byla velmi malá a zásobník byl doplňován jednou za 3 týdny až 2 měsíce.

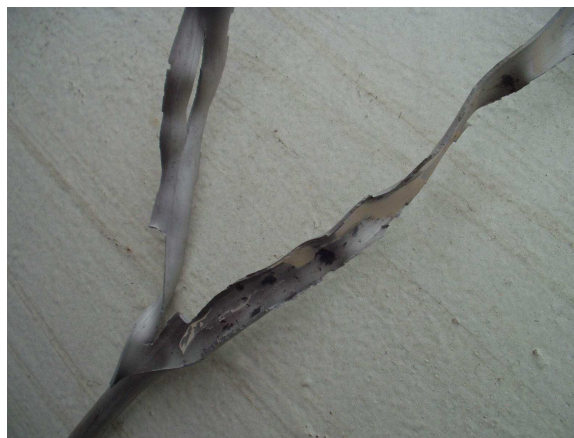
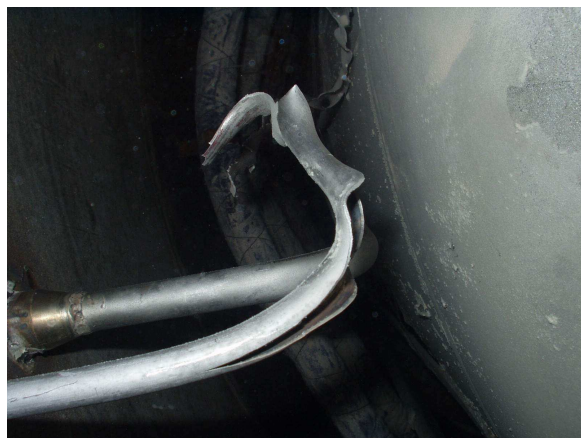
Obsluha cisterny naplnila v Ostroji Opava ze společného plnicího potrubí zásobník ZT 20 O2 a přepnula na zásobník ZT 10 O2, který chtěla doplnit o cca 1000 l LOX. Souběžně s přepnutím plnicího ventilu byl otevřen přepadový ventil (trycock). V tomto okamžiku došlo k silnému prasknutí v zásobníku.

Zásobník se začal rosit v dolní části dna a z hrdla pro odčerpávání vakua začal vyvěrat plynný kyslík. Tj. došlo ke ztrátě izolační schopnosti zásobníku se všemi příznaky.

Zásobník byl odtlakován, kapalina vypuštěna a zásobník byl odvezen výrobcem k rozboru příčin události.

Zjištění

Do vnějšího pláště zásobníku byl vyříznut otvor a vysypán perlit. Bylo zjištěno, že došlo k roztržení trubky kontroly plnění $\varnothing 12 \times 1.6$ ve vakuovém prostoru (viz fotografie). Na vnitřním povrchu roztržených zbytků trubky jsou patrné výrazné černé skvrny.

Příčiny

Zásobník byl plněn kapalným kyslíkem po maximální přípustnou mez. Dlouhodobě však nebyla odebrána žádná kapalina a nebo jen minimální množství. Vlivem pozvolného přirozeného ohřevu kapaliny teplem z okolí docházelo k jejímu rozpínání a růstu hladiny nad přepad kontroly plnění, do kterého kapalina přetékala a odpařovala se v dolním ohybu trubky v izolačním meziprostoru. I když v dováženém kapalném kyslíku byla koncentrace

nebezpečných příměsí v přípustných mezích, docházelo v místě odpařování k jejich postupnému zahušťování. Koncentrace uhlovodíků tak překročila v dolním úseku potrubí bezpečnou hranici. Výbuch byl inicializován tlakovým rázem při otevření ventilu kontroly plnění během doplňování kapaliny do zásobníku.

Preventivní opatření

K podobnému zahuštění uhlovodíků rozpuštěných v kapalném kyslíku vlivem odpařování ve slepých nebo málo používaných potrubních větvích může kdykoliv dojít, i když podle provozních zkušeností jenom velmi zřídka. Vlivem kolísání hladiny nebo tlaku v zásobníku mohou být potrubí vycházející z vnitřní nádoby pod úrovní hladiny kapaliny střídavě zaplňovány kapalinou, která se v teplejší části potrubí poblíž vnější nádoby odpařuje.

Doporučuje se proto věnovat tomuto problému pozornost:

1. Neplnit zásobníky kapalným kyslíkem až po trycock, pokud bude odběr kapaliny tak malý, že hladina bude vlivem tepelné rozpínivosti stoupat nad maximální mez. Toto platí zejména u zásobníků, kde je přepad vyveden do boku vnitřní nádoby a není vyveden horním dnem.
2. Potrubí odběru kapaliny, které není dlouhodobě používáno, by se mělo pravidelně (cca 1 x za měsíc) krátce profouknout.